Murat Gülsoy'un denemeleri

NECMİYE ALPAY Radikal 1 Ekim 2009

Anadili Türkçe olan öğrencilerden pek çoğunun velisi, Türkçe ve dilbilgisi derslerini tamamen formalite sayar, eğer çocuk bu dersten düşük not alıyorsa okula ve öğretmene kızar: Çocuğumun anadili Türkçe, takır takır konuşup yazıyor, daha ne öğrenecek, vb. Oysa çocuk ömür boyu annesinin sütüyle beslenmez, öyle değil mi? Süt emmek ile bilinçli beslenmek arasındaki fark neyse, anadilini edinmek ile dilin bilincine varmak arasındaki fark da odur. Gerçi beslenme bilinci her sağlık sorunumuzu çözmez, bizi ölümsüz de kılmaz, ama bu açıdan canımızı en az sıkacak biçimde yaşayıp yaşatmamızı sağlar.
Okulda edebiyat dersi görmüş birinin daha sonra öykü, roman ya da şiir okuması da bir ihtiyaç olarak görülmüyor pek. Biraz geleneğin defterinde yazmadığından, biraz verili çalışma yaşamının iyi şeylere zaman bırakmamasından, biraz da her tür ders dışı okumanın korkutucu kılınmış olmasından.

Ve kaza eseri öykü, roman ya da şiir okuma ihtiyacını duyanlarımız da bu okumalarına altyapı sağlayacak ve sorgulamalarını besleyecek yan okumalara ihtiyaç duymayabiliyor. Yoksul bir okumaya yazgılı kılıyor kendi kendini.

‘İyi de, ne okuyayım’ sorusuna verilebilecek en iyi yanıtlardan biri, Murat Gülsoy’un iki deneme kitabıdır bence. Okurlar Murat Gülsoy’u daha çok öykü ve romanlarından tanıyor olabilir. Ama o aynı zamanda çok iyi bir edebiyat düşünürü ve eleştirmeni. Bu alandaki ikinci kitabı yeni çıktı: “602. Gece”. Bir önceki deneme kitabı “Büyübozumu: Yaratıcı Yazarlık” gibi “602. Gece”yi de hem yararlanarak, hem de büyük ölçüde fikir birliği duygusuna kapılarak okuyorum. Bu kez Tanpınar, Oğuz Atay ve Orhan Pamuk çözümlemeleri de yapıyor Gülsoy.

Az rastlanır bir biçimde rahat okunan kitaplar bunlar. Hatta, açılabilecek tek ayraç berraklık fazlalığı olabilir. Aynı duyguya Memet Fuat okurken de kapılırdım: Belli belirsiz ve iyicil bir öğreticilikle birlikte gelen berraklık fazlalığı bir tür tedirginlik yaratıyor, dünya bu kadar berrak değil çünkü.

Anlatım netliği Gülsoy’un mühendislik eğitimi almış olmasıyla da bağlantılı olabilir; ne de olsa mühendislik demek, netlik demek. Yine de, bunu söyleyip geçmenin sakıncası belli: Böyle bir eğitim almış olan herkes Murat Gülsoy değildir. Kaldı ki Gülsoy mühendisliğin yanı sıra psikoloji eğitimi de almış. Anlatımı berrak ama, basitleştirici değil. Belirli konularda hükmünü vermiş olup, hükümlerini gözden geçirmelerine neden olabilecek okumalardan kaçınanlar özellikle okumalı onu.